

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในสังคมยุคปัจจุบันนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งกับเยาวชน ซึ่งถือได้ว่า เยาวชนเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ในสังคมไทยระบบการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 มาตรา 16 ได้แบ่งการศึกษาในระบบออกเป็น 2 ระดับคือ การศึกษา ขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อย กว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 10) การศึกษาใน ระบบจะเริ่มจากการศึกษาในระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา สำหรับผู้เรียน ที่ศึกษามาจนถึงในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่จะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะ เปลี่ยนสถานะของตนเองจากนักเรียนเป็นนักศึกษาและในช่วงเปลี่ยนผ่านดังกล่าวนี้มีความสำคัญอย่าง ยิ่งกับผู้เรียน เนื่องจากการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาจะเป็นการเรียนการสอน การใช้ชีวิตมี กรอบ มีกฎเกณฑ์ ในระบบโรงเรียนดูแล แต่ในระดับอุดมศึกษา ผู้เรียนจะต้องดูแลตัวเอง ซึ่งถือได้ว่ามี อิสระในการใช้ชีวิตและตัดสินใจ การที่มีอิสระมากจนไร้ขอบเขตของผู้ที่เคยอยู่ในกรอบในบางครั้ง ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ ได้ งานวิจัยของ วาสนา ใจคำแปง (2543) ได้ศึกษาปัญหาและการปรับตัว ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของ นักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย ได้แก่ ปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ ปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และปัญหาด้านบุคลิกภาพ ปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ปัญหาด้านครอบครัว และ ปัญหาด้านการปรับตัวทางเพศ

จากปัญหาดังกล่าวนั้น สาเหตุเกิดขึ้นจากที่ผู้เรียนอยู่ในวัยรุ่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นวัยที่มีการ เปลี่ยนแปลงในทุกด้านไม่ว่าจะเป็น ร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ ดังเช่น พนม เกตุมาน (2552, ออนไลน์) ได้กล่าว เกี่ยวกับ ความคิดเกี่ยวกับตนเองของวัยรุ่นว่าวัยนี้จะเริ่มมีความสามารถในการรับรู้ ตนเอง ด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเอกลักษณ์ จะเริ่มแสดงออกถึงสิ่งที่ตนเองชอบ สิ่งที่ตนเองถนัด ซึ่ง จะแสดงถึงความเป็นตัวคนที่โดดเด่น การได้รับการยอมรับจากผู้อื่น วัยรุ่นต้องการการยอมรับจากกลุ่ม

เพื่อนอย่างมาก การได้รับการยอมรับจะช่วยให้เกิดความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย เห็นคุณค่าของตนเอง วัยรุ่นจะพอใจและภูมิใจที่ตนเอง เป็นที่ยอมรับของเพื่อนและคนอื่นๆ ได้ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เป็นคนดี และมีประโยชน์แก่ผู้อื่น วัยรุ่นจะเรียนรู้ที่จะควบคุมความคิด ควบคุมอารมณ์ ควบคุมการกระทำให้อยู่ในกรอบกติกา ทั้งที่บ้านและที่สถานศึกษา การรู้จักบังคับ การคิดให้เป็นระบบ จะเป็นประโยชน์ที่ทำให้สามารถใช้ความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

การเรียนในระดับอุดมศึกษา หรือ กล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าในระบบมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะ มหาวิทยาลัยของรัฐ จะมีหอพักของมหาวิทยาลัย สำหรับนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัย ในระบบหอพักจะมีระบบดูแลช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาต่าง ๆ โดยมีผู้ปกครองหอพักเป็นผู้ดูแล เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีหอพักสำหรับนักศึกษา ซึ่งผู้ช่วยเหลือนักศึกษาเมื่อเผชิญกับปัญหา คือ ผู้ปกครองหอพัก และกรรมการหอพัก ซึ่งในบางครั้งการดูแลช่วยเหลืออาจไม่ทั่วถึง ไปยังนักศึกษาที่พักอาศัยอยู่ในหอพัก ซึ่งนักศึกษบางคนยังมีปัญหาเรื่องการปรับตัว ดังเช่นตัวอย่าง งานวิจัยของ สุทธาทิพย์ วรรณกุล (2550) ได้ศึกษาความเข้มแข็งในการมองโลกและการปรับตัวของนักศึกษาที่พักอาศัยในหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานบางส่วน คือ นักศึกษาชาย-หญิง มีความเข้มแข็งในการมองโลกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาชายมีความเข้มแข็งในการมองโลกสูงกว่านักศึกษาหญิง แต่ในด้านการปรับตัวนั้น นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน สำหรับความแตกต่างของความเข้มแข็งในการมองโลกและการปรับตัว เมื่อพิจารณาตามชั้นปี พบว่า นักศึกษาแต่ละชั้นปีที่พักอยู่ในหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีความเข้มแข็งในการมองโลก และการปรับตัวไม่แตกต่างกันการที่นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง ที่พักอยู่ในหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยมีความเข้มแข็งในการมองโลกต่างกัน โดยเพศชายมีความเข้มแข็งในการมองโลกสูงกว่าเพศหญิงเนื่องจากความแตกต่างทางอารมณ์ระหว่างเพศชายและเพศหญิง ในส่วนของนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีทั้งกลุ่มผู้ที่สามารถรับมือที่จะเผชิญกับปัญหาในด้านต่างๆ และผู้ที่ไม่สามารถรับมือกับปัญหาในด้านต่างๆ ในกรณีของผู้ที่ไม่สามารถ รับมือกับปัญหาในด้านต่างๆ จะทำให้เกิดเรื่องราวต่างๆ ตามมา และจากการที่ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากแฟ้มรวบรวมปัญหาของหอพักระหว่าง ปี 2552- 2553 จากสำนักงานหอพักมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาที่พบในหอพักมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2553 มักจะพบปัญหาเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาท ลักขโมย การประสบอุบัติเหตุ การเจ็บป่วยทางด้านสุขภาพของนักศึกษา การจัดกิจกรรมของนักศึกษา อื่นรอบบริเวณหอพักบางกิจกรรมส่งเสียงดังรบกวนนักศึกษาที่พักในหอพักของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และปัญหาความเครียด จากการเรียน ครอบครัว ความรัก การปรับตัว ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ เป็นต้น นักศึกษาที่เข้ามาอาศัยอยู่ในหอพักมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้รับการดูแลให้คำปรึกษาช่วยเหลือ

จากผู้ปกครองหอพัก กรรมการหอพัก หากเกินความสามารถจะส่งต่อไปยังงานแนะแนว กองกิจการ นักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าหากภายในหอพักได้มีโครงการเพื่อนที่ปรึกษาไป ใช้ในหอพัก เพื่อนที่ปรึกษาจะเป็นอีกกลุ่มบุคคลหนึ่งในหอพักที่ให้การดูแลให้คำปรึกษาช่วยเหลือ เพื่อนที่อยู่ในหอพักได้ ผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการมาปรับใช้กับนักศึกษาในหอพัก สำหรับการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้รูปแบบกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษาในหอพัก อันจะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานหอพัก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้ได้รูปแบบกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษาในหอพักมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย

นักศึกษาหอพักระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการเจาะจงเลือก นักศึกษาในหอพักชาย จำนวน 6 คน และนักศึกษาในหอพักหญิง จำนวน 5 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษาในหอพักของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นิยามศัพท์

รูปแบบกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษา หมายถึง หลักการและวิธีการต่างๆ ที่จะนำไปใช้ในการ ให้บริการปรึกษาให้เกิดผล ทั้งการให้คำปรึกษาในเชิงรุกและเชิงรับกับเพื่อนในหอพัก

เพื่อนที่ปรึกษา หมายถึง นักศึกษาที่เข้ารับการอบรมเพื่อเป็นเพื่อนที่ปรึกษาซึ่งมีคุณสมบัติของ ผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถคิดวิเคราะห์ มีจิตอาสาในการรับฟังให้คำปรึกษา และสามารถพัฒนา ตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นได้

นักศึกษาหอพัก หมายถึง นักศึกษาที่พักภายในหอพักของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปีการศึกษา 2552 และ ปีการศึกษา 2553

หอพักมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หมายถึง อาคารที่ตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นที่อยู่อาศัยของนักศึกษาที่มาศึกษาในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และในแต่ละหอพักมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะมีผู้ปกครองหอพัก และกรรมการหอพักทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลนักศึกษาที่อยู่ในหอพัก

ผู้ให้คำปรึกษา หมายถึง เพื่อนที่ปรึกษาที่สามารถนำเอาทักษะการให้คำปรึกษามาใช้ประกอบการให้คำปรึกษา

ผู้รับคำปรึกษา หมายถึง นักศึกษาที่อยู่ในหอพักซึ่งประสบปัญหาต่างๆ แล้วมาขอความช่วยเหลือจากนักศึกษาเพื่อนที่ปรึกษา หรือนักศึกษาที่เพื่อนที่ปรึกษาเข้าไปช่วยเหลือ แนะนำ ในลักษณะของการให้คำปรึกษาเชิงรุก

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ได้รูปแบบกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษาในหอพักที่สอดคล้องกับการใช้ชีวิตของนักศึกษาหอพัก
2. ได้เพื่อนที่ปรึกษา เพื่อช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในหอพักและเป็นผู้ช่วยอาจารย์หอพัก ผู้ปกครองหอพัก
3. เป็นประโยชน์ต่องานหอพักในการพัฒนากรรมการหอพักให้เป็นเพื่อนที่ปรึกษา